Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA DŽOVANNI PITRUCELLAS
[*GIOVANNI PITRUZZELLA*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2023. gada 27. aprīlī [1]

Lieta C-655/21

Kriminālprocess
pret
G. ST. T.,
piedaloties
Rayonna prokuratura Burgas, TO Nesebar

(*Rayonen sad – Nesebar* (Nesebaras rajona tiesa, Bulgārija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Intelektuālā īpašuma tiesību piemērošana – *TRIPS* līgums – Krimināsodi par preču zīmes viltošanu – Hartas piemērojamība – Noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības un samērīguma principi

1. Lietā, par to tiek sniegti šie secinājumi, *Rayonen sad – Nesebar* (Nesebaras rajona tiesa, Bulgārija) uzdod Tiesai četrus prejudiciālus jautājumus, no kuriem pirmie divi attiecas uz Direktīvas 2004/48 [2] interpretāciju un pēdējie divi – uz Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 49. panta interpretāciju. Šie jautājumi ir uzdoti kriminālprocesā pret G. ST. T., kas ir apsūdzēta vairākos preču zīmju viltošanas noziedzīgajos nodarījumos.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Eiropas Savienības tiesības

2. Runājot par primārajām tiesībām, lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu būtisks ir Hartas 49. pants saistībā ar diviem aspektiem, kas minēti attiecīgi šī panta 1. un 3. punktā, proti, noziedzīgu nodarījumu un sodu likumība, kā arī samērīgums. Direktīvas 2004/48 kontekstā iesniedzējtiesa atsaucas uz tās 26. un 28. apsvērumu, kā arī 13. pantu, kuri attiecas uz intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma radītā kaitējuma atlīdzinājumu. Vietas taupīšanas nolūkā šajā sadaļā atsaukšos tikai uz attiecīgo tiesību normu tekstiem, vajadzības gadījumā minot to saturu šo secinājumu turpinājumā.

[1] Oriģinālvaloda – itāļu.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV 2004, L 157/45, 45. lpp.).

B. Bulgārijas tiesības

3. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir minēti *Zakon za markite i geografskite oznacheniya* (Likums par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, turpmāk tekstā – "*ZMGO*") 13., 119. un 127. pants un *Zakon za markite i geografskite oznacheniya* (Likums par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, atcelts, spēkā 2016. gada 22. jūnijā, turpmāk tekstā – "2016. gadā spēkā esošais *ZMGO*") 13., 76.b un 81. pants. It īpaši *ZMGO* 127. panta 1. punktā un 2016. gadā spēkā esošā *ZMGO* 81. panta 1. punktā ir paredzēts, ka administratīvu sodu piemēro personai, kura komercdarbībā bez preču zīmes īpašnieka piekrišanas izmanto preces vai pakalpojumus, kas apzīmēti ar apzīmējumu, kurš ir identisks vai līdzīgs reģistrētai preču zīmei.

4. Iesniedzējtiesa atsaucas arī uz *Nakazatelen kodeks* (Kriminālkodekss, turpmāk tekstā – "Kriminālkodekss") 55., 66. un 172.b pantu, kā arī uz *Nakazatelno-protsesualen kodeks* (Kriminālprocesa kodekss, turpmāk tekstā – "Kriminālprocesa kodekss") 84.–88. pantu un 247.c pantu. Šīs lietas kontekstā it īpaši būtisks ir Kriminālkodeksa 172.b pants, kura teksts ir formulēts šādi:

"(1) Ikviens, kurš komercdarbībā bez ekskluzīvo tiesību īpašnieka piekrišanas izmanto preču zīmi, dizainparaugu, augu šķirni vai dzīvnieku šķirni, uz kuru attiecas šīs ekskluzīvās tiesības, vai izmanto ģeogrāfiskās izcelsmes norādi vai tās atdarinājumu bez juridiska pamata, tiek sodīts ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz 5 gadiem un ar naudas sodu līdz 5000 levām (BGN).

(2) Ja 1. punktā minētais nodarījums ir izdarīts atkārtoti vai ir radījis būtiskas kaitīgas sekas, par to paredz brīvības atņemšanas sodu uz laiku no 5 līdz 8 gadiem un naudas sodu no 5000 BGN līdz 8000 BGN.

(3) Noziedzīgā nodarījuma priekšmets tiek konfiscēts un iznīcināts neatkarīgi no tā, kas ir īpašnieks."

II. Pamatlietas fakti, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

5. Apsūdzētā persona G. ST. T., individuāla uzņēmuma īpašniece, ir apsūdzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā – vairāku reģistrētu preču zīmju viltošanā, 2016. gadā bez attiecīgo tiesību īpašnieku piekrišanas piedāvājot pārdošanai apģērbus, uz kuriem bija attēloti šīm preču zīmēm līdzīgi apzīmējumi; kopējā vērtībā 1 404 590 BGN oriģinālu gadījumā un 80 201 BGN viltojumu gadījumā. Attiecīgās preces tika izņemtas telpā, kur tās tika piedāvātas pārdošanai, konfiscētas un pēc tam iznīcinātas.

6. Iesniedzējtiesa uzsver, pirmkārt, ka Direktīvas 2004/48 28. apsvērumā piešķirtās rīcības brīvības ietvaros Bulgārijas Republikā līdzās administratīvajam pārkāpumam, kas paredzēts 2016. gadā spēkā esošā *ZMGO* 81. panta 1. punktā, tika ieviesti Kriminālkodeksa 172.b panta 1. un 2. punktā minētie noziedzīgie nodarījumi. Šī tiesa būtībā norāda, ka Kriminālkodeksa 172.b panta 2. punktā paredzētā noziedzīga nodarījuma sastāvs paredz novērtēt tiesību īpašniekam radītā kaitējuma apmēru. Šajā nolūkā valsts judikatūrā tiek izmantota prezumpcija, kura nav paredzēta Direktīvā 2004/48 un saskaņā ar kuru šāda noziedzīga nodarījuma radītais kaitējums atbilst tādu likumīgi ražotu preču mazumtirdzniecības cenu ekvivalentam, kas ir identiskas vai līdzīgas viltotajām precēm. Turklāt šis kaitējums izslēdz negūto peļņu un morālo kaitējumu. Tādos apstākļos minētā tiesa jautā, vai Bulgārijas tiesiskais regulējums atbilst Direktīvai 2004/48.

7. Otrkārt, vispirms konstatējot, ka Kriminālkodeksa 172.b pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums un *ZMGO* paredzētais administratīvais pārkāpums ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, jo runa ir par tiesību normām sodu piemērošanas jomā, kas piemērojamas tiesiskajām attiecībām, kuras regulē Savienības tiesības, iesniedzējtiesa jautā, vai Hartas 49. panta 1. punktam atbilst Bulgārijas tiesiskais regulējums, saskaņā ar ko viena un tā pati rīcība var ietilpt administratīva pārkāpuma un noziedzīga nodarījuma sastāvā, neparedzot skaidru un precīzu nošķiršanas kritēriju.

8. Visbeidzot minētā tiesa jautā, vai Kriminālkodeksa 172.b panta 2. punktā paredzētais brīvības atņemšanas sods ar īpaši augstu soda apakšējo robežu un ar maksimālo sodu, ko nevar kvalificēt kā zemu, atbilst Hartas 49. panta 3. punktā nostiprinātajam samērīguma principam, ņemot vērā arī apstākli, ka praktiskas iespējas soda samazināšanai ir ierobežotas līdz minimumam.

9. Tādos apstākļos *Rayonen sad – Nesebar* (Nesebaras rajona tiesa, Bulgārija) apturēja tiesvedību un nolēma uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“Vai tiesību normas un judikatūra, saskaņā ar kurām tiesību īpašniekam nodarītais kaitējums ir Kriminālkodeksa 172.b panta 1. un 2. punktā minēto noziedzīgo nodarījumu sastāva pazīme, atbilst ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) ieviestajām normām attiecībā uz kaitējumu, ko izraisījusi intelektuālā īpašuma tiesību nelikumīga izmantošana?

Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša: vai Bulgārijas Republikas judikatūrā ieviestā automātiskā prezumpcija kaitējuma noteikšanai – pārdošanai piedāvāto preču vērtības apmērā, kas aprēķināta, pamatojoties uz likumīgi ražoto preču mazumtirdzniecības cenām, atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) normām?

Vai Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 49. pantā nostiprinātajam noziedzīgu nodarījumu likumības principam atbilst tiesību normas, kurās netiek veikta nošķiršana starp administratīvu pārkāpumu (pašlaik spēkā esošā *ZMGO* 127. panta 1. punkts un 2016. gadā spēkā esošā *ZMGO* 81. panta 1. punkts), noziedzīgu nodarījumu saskaņā ar Kriminālkodeksa 172.b panta 1. punktu un, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzoša, noziedzīgu nodarījumu saskaņā ar Kriminālkodeksa 172.b panta 2. punktu?

Vai Kriminālkodeksa 172.b panta 2. punktā paredzētie sodi (brīvības atņemšanas sods uz laiku no 5 līdz 8 gadiem, kā arī naudas sods 5000 BGN līdz 8000 BGN apmērā) atbilst Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 49. panta 3. punktā noteiktajam principam (sodu smagums nedrīkst būt nesamērīgs ar noziedzīgā nodarījuma smagumu)?”

10. Austrijas Republika un Eiropas Komisija saskaņā ar Tiesas statūtu 23. pantu iesniedza rakstveida apsvērumus. Procesa organizatorisko pasākumu ietvaros atbilstoši minētajam 23. pantam Tiesa uzdeva ieinteresētajām pusēm dažus jautājumus par Hartas 49. un 51. pantu rakstveida atbildes sniegšanai. Austrijas Republika un Komisija izpildīja šo pasākumu.

11. Ievērojot Tiesas lūgumu, šajos secinājumos tiks analizēts vienīgi trešais un ceturtais prejudiciālais jautājums.

III. Juridiskā analīze

A. Par Tiesas kompetenci: ievada apsvērumi

12. Tas, vai Tiesas kompetencē ir atbildēt uz trešo un ceturto prejudiciālo jautājumu, ir atkarīgs no Hartas piemērojamības tiesvedībā pamatlietā. Savukārt šī piemērojamība ir atkarīga no atbildes uz jautājumu, vai, kā pieprasīts Hartas 51. panta 1. punktā, kurā noteikta tās piemērošanas joma, definējot Kriminālkodeksa 172.b pantā paredzētos sodus, Bulgārijas likumdevējs ir īstenojis Savienības tiesību aktus. Atbilde uz šo jautājumu nepārprotami būtu apstiprinoša, ja būtu uzskatāms, tāpat kā uzskata iesniedzējtiesa, ka Kriminālkodeksa 172.b pants ir krimināltiesību norma, kas pieņemta, transponējot Direktīvu 2004/48 Bulgārijas tiesību sistēmā. Tiesai būs jāizsakās par šo aspektu, atbildot uz pirmajiem diviem prejudiciāliem jautājumiem.

13. Savukārt šajos secinājumos, kuri, kā minēts, neattiecas uz minētajiem jautājumiem, ir izvirzīts mērķis pārbaudīt Hartas piemērojamību no cita aspekta, un tāpēc tie pamatojas uz pieņēmumu, ka Tiesa atzīs, ka krimināltiesību normas, kuru saderību ar Direktīvu 2004/48 iesniedzējtiesa lūdz pārbaudīt, neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā. Precīzāk – turpinājumā pārbaudīšu, vai Hartas piemērojamība un tātad tas, vai Tiesas kompetencē ir atbildēt uz šiem jautājumiem, varētu izrietēt no apstākļa, ka ar attiecīgo valsts tiesisko regulējumu tiek īstenotas saistības, kas uzņemtas saskaņā ar Savienības noslēgto starptautisko nolīgumu.

1. Hartas piemērojamība gadījumā, ja dalībvalstis īsteno Savienības starptautiskās juridiskās saistības

14. Saskaņā ar Hartas 51. panta 1. punktu tās noteikumi attiecas uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus. Atbilstoši tās 51. panta 2. punktam ar Hartu netiek paplašināta Savienības tiesību piemērošanas joma, paplašinot Savienības kompetences, un Savienībai netiek nedz noteiktas jaunas kompetences vai uzdevumi, nedz grozītas kompetences un uzdevumi, kuri noteikti Līgumos.

15. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka Hartā garantētās pamattiesības ir piemērojamas visās situācijās, kuras reglamentē Savienības tiesības, taču ne ārpus šādām situācijām [3]. Šīs tiesības tālab ir jāievēro it īpaši tad, ja valsts tiesiskais regulējums ietilpst šo tiesību piemērošanas jomā [4]. Tādā gadījumā, ja ir ierosināta prejudiciālā nolēmuma tiesvedība, Tiesai jāsniedz visi nepieciešamie interpretācijas elementi, lai valsts tiesa varētu izvērtēt šā regulējuma saderību ar pamattiesībām, kuru ievērošanu tā garantē [5].

16. Kā ģenerāladvokāts H. Saugmandsgors Ē e [*H. Saugmandsgaard Øe*] uzsvēra savos secinājumos lietā Komisija/Ungārija (Lauksaimniecības zemes lietojuma tiesības) [6], no Tiesas judikatūras izriet, ka situācijas, kurās dalībvalstīm ir saistošas Savienības tiesību sistēmā atzītās pamattiesības, var iedalīt – vismaz – divās kategorijās.

3 Skat. spriedumu, 2022. gada 5. maijs, *BPC Lux 2* u.c. (C-83/20, EU:C:2022:346, 26. punkts).

4 Skat. spriedumu, 2019. gada 21. marts, Komisija/Ungārija (Lauksaimniecības zemes lietojuma tiesības) (C-235/17, EU:C:2019:432, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

5 Skat. spriedumu, 2022. gada 5. maijs, *BPC Lux 2* u.c. (C-83/20, EU:C:2022:346, 26. punkts).

6 C-235/17, EU:C:2018:971, 71. un nākamie punkti.

17. Pirmkārt, šīs pamattiesības ir saistošas dalībvalstīm, kad tās *īsteno* Savienības tiesību normas neatkarīgi no tā, vai tās ir ietvertas Līgumā [7], regulās [8], direktīvās [9], pamatlēmumos [10] vai arī aktos, kuru tiesiskais pamats ir Savienības tiesiskajā regulējumā un kuri ir daļas no Savienības tiesībām [11].

18. Otrkārt, Savienības tiesību sistēmā atzītās pamattiesības ir piemērojamas, ja dalībvalsts ar valsts tiesisko regulējumu *atkāpjas* no Savienības tiesībām un atsaucas uz Savienības tiesībās atzīto pamatojumu, lai aizsargātu minēto regulējumu. Šajā ziņā Tiesa, ievērojot to, kas pirms Hartas stāšanās spēkā jau bija apstiprināts spriedumā *ERT* [12], precizēja, ka par "Savienības tiesību īstenošanu" Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē turklāt ir uzskatāms tas, ka dalībvalsts izmanto minētajās tiesībās paredzētos izņēmumus, lai pamatotu Līgumā garantētas pamatbrīvības šķērsli, pat tad, ja attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķis nav īstenot kādu Savienības tiesību normu [13].

19. Šī dihotomija tomēr neaptver visas situācijas, kurās ir piemērojama Harta. Tas skaidri izriet jau no 2013. gada 26. februāra sprieduma *Åkerberg Fransson* [14]. Minētajā spriedumā aplūkojamie valsts pasākumi, kuri paredzēja nodokļu uzrēķina piemērošanu un kriminālprocesu uzsākšanu, lai sodītu par krāpšanu PVN jomā, neiederējās nevienā no abām iepriekš norādītajām kategorijām. Tomēr Tiesa uzskatīja, ka minētie pasākumi bija uzskatāmi par Savienības tiesību īstenošanu Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, uzsverot faktu, ka to mērķis bija sodīt par Savienības direktīvās PVN jomā ietverto tiesību normu pārkāpumiem un tādējādi īstenot Līgumā dalībvalstīm noteikto pienākumu efektīvi sodīt par rīcību, kas apdraud Savienības finanšu intereses.

20. Tātad to situāciju klāsts, kuras ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā un pamato Hartas piemērojamību, ir plašāks un nav skaidri vai izsmeļoši definēts. Tas kopumā ietver visas situācijas, kurās Savienības tiesības uzliek dalībvalstīm īpašus pienākumus vai kurās ir piemērojama kāda Savienības tiesību norma. Ir arī mainīgi kritēriji, pēc kuriem praksē ir vērtējams, vai konkrēta situācija ietilpst "Savienības tiesību īstenošanā" Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē. Tiesa ir precizējusi, ka šajā nolūkā *inter alia* jāpārbauda, vai attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma "mērķis ir piemērot Savienības tiesību normu, kāda ir šā regulējuma būtība un vai tam ir vēl citi mērķi papildus tiem, kas ir noteikti Savienības tiesībās, pat ja šis regulējums Savienības tiesības var ietekmēt netieši, kā arī, vai pastāv kāds speciāls Savienības tiesību regulējums šajā jomā vai tāds, kas šo jomu var ietekmēt" [15]. Neraugoties uz šo mainīgumu, vērtējuma mērķis ir skaidrs un tas ir nodrošināt Hartā nostiprināto pamattiesību piemērošanu

7 Skat. spriedumu, 2017. gada 5. decembris, M.A.S. un M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936).

8 Skat. spriedumu, 1994. gada 24. marts, *Bostock* (C-2/92, EU:C:1994:116).

9 Skat. spriedumu, 2003. gada 10. jūlijs, *Booker Aquaculture* un *Hydro Seafood* (C-20/00 un C-64/00, EU:C:2003:397).

10 Skat. spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru* (C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198).

11 Skat. spriedumu, 2022. gada 5. maijs, *BPC Lux 2* u.c. (C-83/20, EU:C:2022:346).

12 Skat. spriedumu, 1991. gada 18. jūnijs, *ERT* (C-260/89, EU:C:1991:254).

13 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 21. marts, Komisija/Ungārija (Lauksaimniecības zemes lietojuma tiesības) (C-235/17, EU:C:2019:432, 65. punkts un tajā minētā judikatūra). Tās lietas priekšmets bija prasība sakarā ar pienākumu neizpildi, ar kuru Komisija pirmo reizi bija lūgusi Tiesai konstatēt, ka attiecīgā dalībvalsts ir izdarījusi autonomu Hartas tiesību normas pārkāpumu. Apstrīdētais Ungārijas tiesiskais regulējums bija uzskatāms par kapitāla brīvas aprites ierobežojumu un, lai attaisnotu šo ierobežojumu, Ungārija norādīja uz primāru vispārējo interešu apsvērumu esamību, kā arī uz LESD 65. pantā norādītajiem iemesliem. Tiesa bija uzskatījusi, ka šādos apstākļos minētā tiesiskā regulējuma saderīgums ar Savienības tiesībām bija jāpārbauda, ievērojot *gan šajā līgumā* un Tiesas judikatūrā *paredzētos izņēmumus*, *gan Hartā garantētās pamattiesības*, un izskatīja atsevišķus Komisijas izvirzītos iebildumus kopā. Jānorāda, ka ģenerāladvokāts H. Saugmandsgors Ēe secinājumos tajā lietā (C-235/17, EU:C:2018:971) bija ieteicis Tiesai noraidīt Komisijas iebildumu, kas bija pamatots tikai ar Hartu.

14 C-617/10, EU:C:2013:105 (turpmāk tekstā – "spriedums *Åkerberg Fransson*").

15 Skat. spriedumu, 2022. gada 5. maijs, *BPC Lux 2* u.c. (C-83/20, EU:C:2022:346, 27. punkts).

visos gadījumos, kad ir piemērojamas Savienības tiesības. Proti, kā Tiesa ir norādījusi sprieduma *Åkerberg Fransson* 21. punktā, "nevar pastāvēt tādi gadījumi, kas [ietilpst] Savienības tiesībā[s], bez [Hartā garantēto] pamattiesību piemērošanas".

21. Nesenajā 2020. gada 6. oktobra spriedumā Komisija/Ungārija (Augstākā izglītība)[16] Tiesas virspalāta iepriekš minētajai judikatūrai ir pievienojusi svarīgu elementu. Lietas, kurā ir pieņemts minētais spriedums, priekšmets bija pārkāpuma procedūra, kurā Komisija iebilda, ka Ungārija bija ne tikai pārkāpusi Vispārējās vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību (*General Agreement on Trade in Services*; turpmāk tekstā – "*GATS*")[17] XVII pantu un nebija izpildījusi pienākumus, kuri šai dalībvalstij bija paredzēti Direktīvas 2006/123[18] 16. pantā, bet arī izdarījusi atsevišķu un autonomu Hartas 13. panta, 14. panta 3. punkta un 16. panta, kuri attiecas uz akadēmisko brīvību, brīvību dibināt mācību iestādes un uzņēmējdarbības brīvību, pārkāpumu[19].

22. Spriedumā Tiesa vispirms ir atgādinājusi tās pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar ko starptautisks līgums, kuru noslēgusi Savienība, no tā stāšanās spēkā brīža ir tās tiesību neatņemama sastāvdaļa[20]. Pēc tam tā ir norādījusi, ka, tā kā *GATS* ietilpst Līgumā par PTO izveidošanu, kuru Savienība parakstīja un tad 1994. gada 22. decembrī apstiprināja[21], *GATS* ir Savienības tiesību sastāvdaļa[22]. Visbeidzot 213. punktā tā ir secinājusi, ka "tad, ja dalībvalstis izpilda no šīs vienošanās izrietošos pienākumus, [..] tās īsteno Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta nozīmē".

23. Lai gan Tiesa nav atsaukusies ne uz vienu precedentu, no sprieduma sistēmas izriet, ka šāda secinājuma pamatā ir loģika, uz kuru ir atsauce šo secinājumu 19. un 20. punktā[23]. Saskaņā ar šo loģiku Hartā garantēto pamattiesību piemērošana ir pamatota tādā situācijā, kāda ir minēta sprieduma Komisija/Ungārija 213. punktā, jo dalībvalstis, kad tās Savienības starptautiskās saistības transponē savās tiesībās, pamatojoties uz savu kompetenci pieņemt tiesību aktus, pilda pienākumu pret Savienību, īstenojot tiesību normas, kuras ir šo tiesību neatņemama sastāvdaļa, tādējādi Hartas piemērojamība nodrošina, ka šīs dalībvalstis nepārkāpj pamattiesības, darbojoties šajā statusā kā tās "pārstāvji"[24]. Dalībvalstu pienākums pildīt Savienības noslēgtos nolīgumus tomēr izriet no LESD, kura 216. panta 2. punktā noteikts, ka šie nolīgumi ir saistoši dalībvalstīm.

24. Tātad secinājumam, kuru Tiesa ir izdarījusi sprieduma Komisija/Ungārija 213. punktā, ir īpaši plašs potenciāls piemērošanai pēc analoģijas, kas pārsniedz tā konteksta robežas, kurā tas iekļaujas. Neuzskatu, ka no lietas, kurā pieņemts minētais spriedums, konteksta un it īpaši no apstākļa, ka minētā sprieduma priekšmets bija no Savienības noslēgtā nolīguma izrietošā pienākuma pārkāpums, varētu izrietēt, ka Tiesa ir gribējusi ierobežot šo secinājumu vienīgi ar

16 C-66/18, EU:C:2020:792 (turpmāk tekstā – "spriedums Komisija/Ungārija").

17 *GATS* ir ietverta 1.B pielikumā Līgumam par Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) izveidošanu, kurš parakstīts Marakešā un apstiprināts ar Padomes 1994. gada 22. decembra Lēmumu 94/800/EK par daudzpusējo sarunu Urugvajas kārtā (no 1986. gada līdz 1994. gadam) panākto nolīgumu slēgšanu Eiropas Kopienas vārdā jautājumos, kas ir tās kompetencē (OV 1994, L 336, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – "Līgums par PTO izveidošanu").

18 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV 2006, L 376, 36. lpp.).

19 Valsts tiesiskajā regulējumā, kuru apstrīdēja Komisija, kā priekšnosacījums izglītības pakalpojumu sniegšanai Ungārijā ārvalstu izglītības iestādēm, kuras atrodas ārpus Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ), bija paredzēts pienākums noslēgt starptautisku līgumu starp minēto dalībvalsti un izcelsmes valsti, kā arī pienākums piedāvāt augstāko izglītību savā izcelsmes valstī.

20 Skat. sprieduma Komisija/Ungārija 69. punktu.

21 Skat. Lēmumu 94/800. Līgums par PTO izveidošanu stājās spēkā 1995. gada 1. janvārī.

22 Skat. sprieduma Komisija/Ungārija 70. un 71. punktu.

23 Skat. šo secinājumu 19. punktu. Judikatūra, kas sākās ar spriedumu *ERT* un kas ietilpst otrajā no šīm kategorijām – skat. šo secinājumu 20. punktu – ir tieši minēta sprieduma Komisija/Ungārija 214. punktā, lai norādītu atsevišķu pamatojumu Hartā garantēto pamattiesību piemērošanai tajā gadījumā.

24 Šajā nozīmē skat. ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumus lietā Komisija/Ungārija (Augstākā izglītība) (C-66/18, EU:C:2020:172, 128. punkts).

gadījumiem, kad attiecīgais valsts pasākums var skart Savienības starptautisko atbildību. Manā skatījumā – šādu ierobežojošo interpretāciju nepieļauj nedz minētā punkta formulējums, nedz pieņēmumus, no kurām izrietēja Hartas piemērojamība tajā gadījumā – proti, *GATS* iekļaušana Savienības tiesībās –, nedz šīs piemērojamības pamatā esošā loģika, kas ir minēta iepriekš.

25. Šajā ziņā jānorāda, ka argumentācija, kas ir analoģiska argumentācijai, kuru Tiesa ir izmantojusi spriedumā Komisija/Ungārija, ir atrodama 2022. gada 24. februāra spriedumā *Agenzia delle dogane e dei monopoli* un *Ministero dell'Economia e delle Finanze*[25], lai pamatotu vispārējo Savienības tiesību principu piemērošanu. Lietā, kurā ir pieņemts minētais spriedums, iesniedzējtiesa jautāja par valsts tiesiskā regulējuma – kurā par tabakas izstrādājumu pārdošanu nepilngadīgajiem bija paredzēta administratīva naudas soda un administratīva papildsoda, kas ietvēra tabakas tirdzniecības licences pagaidu apturēšanu, kumulatīva piemērošana – samērīgumu. Vispirms Tiesa konstatēja, ka Savienības tiesību normas, kuras iesniedzējtiesa lūdza interpretēt, nebija piemērojamas situācijai tiesvedībā pamatlietā[26]. Pēc tam, atsaucoties uz sprieduma Komisija/Ungārija 69. punktu, kā arī uz judikatūru, atbilstoši kurai Savienības noslēgtais starptautiskais nolīgums no tā stāšanās spēkā brīža ir tās tiesību neatņemama sastāvdaļa, tā uzskatīja, ka pamatlietā izskatāmā valsts tiesību norma bija jāvērtē, ņemot vērā prasības, kas noteiktas Pasaules Veselības organizācijas (PVO) Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību, kura parakstīta 2003. gada 21. maijā Ženēvā (*WHO Framework Convention on Tobacco Control*, turpmāk tekstā – "*FCTC*")[27] 16. pantā un it īpaši tā 1. punktā, saskaņā ar ko katra šīs konvencijas Puse pieņems un ieviesīs "iedarbīgus likumdošanas, izpildvaras, administratīvos un citus pasākumus, kur piemērojams, attiecīgajā valdības līmenī, lai aizliegtu tabakas izstrādājumu tirdzniecību nepilngadīgām personām [personām, kas nav sasniegušas paredzēto vecumu], saskaņā ar vietējo, valsts likumdošanu vai personām, kas jaunākas par astoņpadsmit gadiem". Visbeidzot, Tiesa precizēja, ka "tā kā *FCTC* ir Savienības tiesību neatņemama sastāvdaļa, tās īstenošanā ir jāievēro samērīguma princips kā Savienības tiesību vispārējs princips"[28]. Citiem vārdiem, Tiesa atzina – kad dalībvalstis izpilda ar minēto vispārējo konvenciju uzņemtās saistības, notiek "Savienības tiesību piemērošana", kuras rezultātā ir piemērojami šo tiesību vispārēji principi.

26. Hartas piemērojamība situācijai tiesvedībā pamatlietā ir jāvērtē, ņemot vērā iepriekš izklāstītos principus.

2. Par Hartas piemērojamību situācijai tiesvedībā pamatlietā

27. Iesniedzējtiesa jautā Tiesai par Hartas 49. panta interpretāciju ar mērķi izvērtēt šīs tiesību normas saderību ar Bulgārijas tiesību normām, kurās ir paredzēti sodi par reģistrētas preču zīmes viltošanu. Minētā tiesa balstās uz pieņēmumu, ka situācija pamatlietā ietilpst Savienības tiesību

[25] C-452/20, EU:C:2022:111 (turpmāk tekstā – spriedums "*Agenzia delle dogane e dei monopoli* un *Ministero dell'Economia e delle Finanze*").

[26] Runa bija par LES 5. pantu un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/40/ES (2014. gada 3. aprīlis) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK (OV 2014, L 127, 1. lpp.; labojums – OV 2015, L 150, 24. lpp.) 23. panta 3. punktu. Attiecībā uz minēto direktīvu Tiesa uzskatīja, ka ar to nav saskaņoti tabakas izstrādājumu pārdošanas aspekti, kuri attiecas uz šo izstrādājumu pārdošanu nepilngadīgajiem (skat. 24.–27. punktu).

[27] Skat. sprieduma *Agenzia delle dogane e dei monopoli* un *Ministero dell'Economia e delle Finanze* 19.–32. punktu. *FCTC* Savienības vārdā ir apstiprināta ar Padomes 2004. gada 2. jūnija Lēmumu 2004/513/EK attiecībā uz PVO Pamatkonvencijas par tabakas kontroli noslēgšanu (OV 2004, L 213, 8. lpp.).

[28] Skat. sprieduma *Agenzia delle dogane e dei monopoli* un *Ministero dell'Economia e delle Finanze* 33. punktu.

piemērošanas jomā, jo Krimināl kodeksa 172.b panta 1. un 2. punktā paredzētie noziedzīgie nodarījumi un administratīvie pārkāpumi, kas paredzēti *ZMGO* un 2016. gadā spēkā esošajā *ZMGO*, ir piemērojami "tiesiskajām attiecībām ar regulējumu Savienības tiesībās".

28. Šajā ziņā jāatgādina, ka Līgums par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem (turpmāk tekstā – "*TRIPS* līgums"), kas ietverts 1.C pielikumā Līgumam par Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) izveidošanu, mērķis citastarp ir noteikt minimālus daudzpusējos standartus viltošanas apkarošanai un panākt faktisku saskaņošanu pasākumiem un procedūrām, kuru mērķis ir nodrošināt intelektuālā īpašuma tiesību ievērošanu [29]. Saskaņā ar tā 61. pantu "dalībvalstis nodrošina kriminālprocesa un soda naudu piemērošanu vismaz apzinātos preču zīmju viltošanas [..] gadījumos [..]. Iespējamie tiesiskās aizsardzības līdzekļi ietver cietumsodu un/vai naudas sodus, kas ir pietiekoši, lai atturētu no līdzīgas rīcības, atbilstoši naudas sodu apjomam, ko piemēro attiecīga smaguma noziegumiem. Attiecīgos gadījumos iespējamie tiesiskās aizsardzības līdzekļi ietver arī neatļauto preču [..] konfiskāciju un iznīcināšanu [..]." Lai gan iesniedzējtiesa neatsaucas uz minēto līgumu, tajā ir noteikti konkrēti pienākumi kriminālprocesa un kriminālsodu jomā. Lai arī nenosakot konkrētu sodu apmēru, tajā tomēr tiek pieprasīts ieviest noteiktus soda veidus. Direktīvas 2004/48 28. apsvērumā ietvertā atsauce uz kriminālsankcijām kā "līdzekli intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanas nodrošināšanai" ir jāuzskata par netiešu atsauci uz šiem pienākumiem, kuri tomēr ir skaidri izslēgti no direktīvas [30].

29. Tiesa jau kādu laiku atpakaļ ir atzinusi, ka, tāpat kā *GATS*, *TRIPS* līgums ir Savienības tiesību sistēmas neatņemama sastāvdaļa [31] un tāpēc ir tajā piemērojams, lai gan tā tiesību normām nav tiešas iedarbības un tās privātpersonām nevar radīt tiesības, uz kurām tās varētu tieši atsaukties tiesā saskaņā ar Savienības tiesībām [32]. Turklāt šis līgums ietilpst LESD 207. panta 1. punktā minētajā jēdzienā "intelektuālā īpašuma komerciālie aspekti" un tātad, stājoties spēkā LESD, ietilpst Savienības ekskluzīvajā ārējā kompetencē kopējās tirdzniecības politikas jomā [33].

30. Piemērojot pēc analoģijas argumentāciju, kuru Tiesa ir izmantojusi sprieduma Komisija/Ungārija 213. punktā, izriet, ka tad, kad dalībvalstis pilda no *TRIPS* līguma izrietošos pienākumus, tostarp tos, kuri izriet no šī līguma 61. panta, tās īsteno Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē. Ciktāl Krimināl kodeksa 172.b panta 1. un 2. punktā minētie noziedzīgie nodarījumi ir *TRIPS* līguma 61. pantā paredzēto saistību izpilde, Harta būtu piemērojama situācijai tiesvedībā pamatlietā.

31. Pretēji tam, ko apgalvo Austrijas valdība, šādu secinājumu neizslēdz apstāklis, ka Savienībai krimināltiesību jomā ar Līgumiem ir piešķirta vien ierobežota kompetence [34] un ka tāpēc krimināltiesību akti principā ietilpst dalībvalstu kompetencē [35].

32. Proti, pirmkārt, no šīs pašas judikatūras izriet, ka šī kompetence ir jāīsteno, ievērojot ne tikai Savienības tiesībās garantētās pamatbrīvības, bet arī visas Savienības tiesības kopumā, it īpaši primārās tiesības [36]. Pat darbojoties to kompetencē ietilpstošajās jomās, dalībvalstīm tātad ir

[29] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 18. jūlijs, *Daiichi Sankyo* un *Sanofi-Aventis Deutschland* (C-414/11, EU:C:2013:520, 58. punkts).

[30] Skat. 2. panta 3. punkta b) apakšpunktu.

[31] Skat. spriedumu, 2012. gada 15. marts, *SCF Consorzio Fonografici* (C-135/10, EU:C:2012:140, 39. un 40. punkts). Skat. arī spriedumu, 2018. gada 13. novembris, *Levola Hengelo* (C-310/17, EU:C:2018:899, 39. punkts).

[32] Skat. spriedumu, 2012. gada 15. marts, *SCF Consorzio Fonografici* (C-135/10, EU:C:2012:140, 46. punkts).

[33] Skat. spriedumu, 2013. gada 18. jūlijs, *Daiichi Sankyo* un *Sanofi-Aventis Deutschland* (C-414/11, EU:C:2013:520, 45.–60. punkts).

[34] Skat. spriedumu, 2019. gada 26. februāris, Rimšēvičs un ECB/Latvija (C-202/18 un C-238/18, EU:C:2019:139, 57. punkts).

[35] Skat. spriedumu, 2020. gada 17. decembris, *Generalstaatsanwaltschaft Berlin* u.c. (Izdošana Ukrainai) (C-398/19, EU:C:2020:1032, 65. punkts).

[36] Skat. spriedumu, 2019. gada 26. februāris, Rimšēvičs un ECB/Latvija (C-202/18 un C-238/18, EU:C:2019:139, 57. punkts).

jāievēro pienākumi, kas tām izriet no Savienības tiesībām [37]. Otrkārt, Tiesa jau sen ir atzinusi, ka tas vien, ka krimināltiesiskais regulējums – tāpat kā kriminālprocesa tiesību normas – principā neietilpst Savienības kompetencē [38], neliedz Savienības likumdevējam – ja tas, lai kompetentās valsts iestādes piemērotu efektīvus, samērīgus un preventīvus krimināls odus, ir pasākums, kas nepieciešams, lai nodrošinātu Savienības politikas pilnīgu efektivitāti vai iekšējā tirgus pareizu darbību, – ieviest pasākumus, kas saistīti ar dalībvalstu krimināltiesībām [39]. Šobrīd šī kompetence ir skaidri paredzēta LESD 83. panta 2. punktā. No tā izriet, ka Savienības likumdevējam ir – ar šajās tiesību normās paredzētajiem nosacījumiem – kompetence ieviest saskaņošanas pasākumus krimināltiesību jomā saistībā ar noteikumu minimumu attiecībā uz noziedzīgu nodarījumu un sankciju definēšanu, un tie ir nepieciešami, lai nodrošinātu pilnīgu efektivitāti tiesību normām, kuras tas pieņem intelektuāla īpašuma aizsardzības jomā, aizsardzība, kas turklāt ir nostiprināta Hartā pašā – tās 17. panta 2. punktā. Šobrīd *TRIPS* līguma 61. pantā paredzētā dalībvalstu pienākuma nodrošināt krimināl procesa un soda naudu piemērošanu vismaz apzinātos preču zīmju viltošanas gadījumos tvērums nepārsniedz LESD 83. panta 2. punktā paredzēto kompetenci.

33. Noteikti, kā uzsvērusi Austrijas valdība, atbilstoši LESD 4. panta 2. punkta j) apakšpunktam runa ir par Savienības un dalībvalstu dalīto kompetenci, kuru saskaņā ar LESD 2. panta 2. punktu pēdējās minētās īsteno "tiktāl, ciktāl Savienība nav īstenojusi savu kompetenci". Šobrīd Savienība nav pieņēmusi saskaņojošus noteikumus par krimināls odiem un krimināl procesiem par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu [40]. Kā turklāt norādījusi Austrijas valdība, Tiesa ir precizējusi, ka vienīgi tas, ka valsts pasākums ietilpst jomā, kurā Savienībai ir piešķirta kompetence, nevar to iekļaut Savienības tiesību piemērošanas jomā un tādējādi izraisīt Hartas piemērošanu [41]. Visbeidzot – no pastāvīgās judikatūras, kura aizsākās ar 1982. gada 26. oktobra spriedumu *Kupferberg*, uz kuru cita starpā atsaucas Austrijas valdība, izriet, ka pasākumi, kas vajadzīgi, lai īstenotu Savienības noslēgtā nolīguma noteikumus, ir jāveic, pamatojoties uz pašreizējo Savienības tiesību stāvokli jomās, uz kurām attiecas nolīgums – dažreiz Savienības iestādēm, dažreiz dalībvalstīm [42].

34. Tomēr, ja Savienībai joprojām paliek iespēja pieņemt tiesību aktus, pirmkārt, par intelektuālā īpašuma tiesību jautājumiem atbilstīgi kompetencēm attiecībā uz iekšējo tirgu, ievērojot *TRIPS* līgumā esošos noteikumus par intelektuālā īpašuma tiesību esamību, piemērojamību un īstenošanu [43], un, otrkārt, atbilstoši LESD 83. panta 2. punktam krimināltiesību jomā, lai nodrošinātu šīs tiesības aizsargājošo tiesību normu efektivitāti, intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības saskaņošana pasaules mērogā, kas panākta ar minēto līgumu [44], tostarp saistībā ar cīņu pret viltošanu, principā ir saistoša katrai PTO dalībvalstij un ir integrēta Savienības tiesību

[37] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 22. februāris, RS (Konstitucionālās tiesas nolēmumu sekas) (C-430/21, EU:C:2022:99, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

[38] Skat. spriedumus, 1981. gada 11. novembris, lieta 203/80, *Casati*, Krājums, 2595. lpp., 27. punkts, un 1998. gada 16. jūnijs, lieta C-226/97, *Lemmens*, Krājums, I-3711. lpp., 19. punkts.

[39] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2005. gada 13. septembris, Komisija/Padome (C-176/03, EU:C:2005:542, 48. punkts), lai gan 2007. gada 23. oktobra spriedumā Komisija/Padome (C-440/05, EU:C:2007:625, 70. punkts) Tiesa izslēdza Eiropas Kopienas kompetenci attiecībā uz piemērojamo krimināls odu veida un apmēra noteikšanu.

[40] Jāatgādina, ka 2005. gada 12. jūlijā Komisija pieņēma Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par krimināls ankcijām nolūkā nodrošināt intelektuālā īpašuma tiesību ievērošanu (COM(2005) 276, galīgā redakcija), grozīts 2006. gada 26. aprīlī (COM(2006)168 galīgā redakcija, turpmāk tekstā – "grozītais priekšlikums direktīvai"). Šis priekšlikums, kas sākotnēji bija pamatots ar EKL 95. pantu un, pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā, ar LESD 83. panta 2. punktu, 2010. gadā tika atsaukts (OV 2010, C 252 2010, 7. lpp.).

[41] Skat. spriedumu, 2021. gada 14. oktobris, *INSS* (Atraitnības pensija, kas balstīta uz kopdzīves attiecībām) (C-244/20, nav publicēts, EU:C:2021:854, 61. punkts).

[42] Skat. spriedumu, 1982. gada 26. oktobris, *Kupferberg* (104/81, EU:C:1982:362, 12. punkts; turpmāk tekstā – "spriedums *Kupferberg*").

[43] Skat. spriedumu, 2013. gada 18. jūlijs, *Daiichi Sankyo* un *Sanofi-Aventis Deutschland* (C-414/11, EU:C:2013:520, 59. punkts).

[44] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 18. jūlijs, *Daiichi Sankyo* un *Sanofi-Aventis Deutschland* (C-414/11, EU:C:2013:520, 58. punkts).

sistēmā neatkarīgi no iekšējiem saskaņošanas aktiem; tātad saskaņā ar minētajiem nolīgumiem uzņemto saistību izpilde, arī, ja to veic dalībvalstis, īstenojot savu kompetenci, ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā.

35. Taču jau pašā spriedumā *Kupferberg* Tiesa ir apstiprinājusi, ka "nodrošinot no Kopienu iestāžu noslēgtiem nolīgumiem izrietošo saistību ievērošanu, dalībvalstis pilda pienākumu ne tikai pret attiecīgo trešo valsti, bet arī, un galvenokārt, pret Kopienu, kas ir uzņēmusies atbildību par pienācīgu nolīguma izpildi", uzsverot attiecīgo konvencijas tiesību normu "Kopienas raksturu"[45]. Šobrīd šķiet, ka sprieduma Komisija/Ungārija 213. punkts norāda uz šīs judikatūras attīstību, kas, lai arī noteikti ir uzskatāma par Hartas 51. panta 1. punktā ietvertā jēdziena "Savienības tiesību aktu īstenošana" plašu interpretāciju, tomēr nepārsniedz šajā tiesību normā noteiktās robežas. Tāpēc neuzskatu, ka no minētā punkta izrietošais šī jēdziena interpretācijas tvērums varētu tikt ierobežots, kā to ierosina Austrijas valdība, tikai ar gadījumiem, kad runa ir par to konvencijas tiesību normu izpildi, kuras ietilpst jau īstenotajā Savienības kompetencē[46].

36. Turklāt jāatgādina, ka spriedumā Komisija/Ungārija uz argumentu, kas bija pamatots ar Savienības kompetences neesamību augstākās izglītības jomā, Tiesa atbildēja, ka, tā kā saistības *GATS* ietvaros ietilpst kopējā tirdzniecības politikā, lai gan dalībvalstīm ir plaša kompetence izglītības jomā, minētās saistības, tostarp saistības attiecībā uz privātās izglītības pakalpojumu liberalizāciju, ietilpst Savienības ekskluzīvā kompetencē[47]. Jānorāda arī, ka spriedumā *Agenzia delle dogane e dei monopoli* un *Ministero dell'Economia e delle Finanze* attiecīgās dalībvalsts īstenotā *FCTC* izpilde izraisīja vispārējo Savienības tiesību principu piemērošanu, pat ja Savienības līmenī nebija īpaša saskaņojoša tiesiskā regulējuma ne tikai attiecībā uz piemērojamiem sodiem, bet arī uz pārkāptajām materiāltiesisko tiesību normām[48]. Šajā ziņā turklāt ir būtiski norādīt, ka, atšķirībā no lietas, kurā pasludināts minētais spriedums, kriminālprocess pret G. ST. T. un šajā tiesvedībā aplūkotie sodi ir paredzēti, lai apspiestu reģistrētas preču zīmes piešķirto ekskluzīvo tiesību – kuru piemērošanas joma Savienības līmenī ir plaši saskaņota un regulēta – pārkāpumus[49].

37. Visbeidzot, par argumentu, kuru Austrijas valdība pamato ar LESD 207. panta 6. punktu un saskaņā ar kuru "ar šo pantu piešķirto kompetenču īstenošana kopējās tirdzniecības politikas jomā [..] neizraisa dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu, ja Līgumi tādu saskaņošanu neparedz", pietiek norādīt, pirmkārt, ka lietā Komisija/Ungārija apstāklis, ka attiecībā uz izglītības jomu LESD 166. panta 4. punkts ietver tiešu saskaņošanas aizliegumu, neliedza Tiesai uzskatīt, ka Harta ir piemērojama minētā sprieduma 213. punktā izklāstīto iemeslu dēļ, un, otrkārt, ka iespēja tuvināt dalībvalstu normatīvos aktus krimināltiesību jomā ar mērķi nodrošināt efektīvu Savienības politikas izpildi ir, kā minēts, tieši paredzēta LESD 83. panta 2. punktā[50].

[45] Skat. spriedumu *Kupferberg*, 13. un 14. punkts.

[46] Turklāt jānorāda, ka tad, ja tas tā būtu, Harta būtu piemērojama saskaņā ar tiesību normām, kuras Savienība ir pieņēmusi, pamatojoties uz savu iekšējo kompetenci.

[47] Skat. spriedumu Komisija/Ungārija, 74. punkts. Ar šo argumentu Ungārija iebilda, ka Tiesas kompetencē nav izskatīt attiecīgo prasību sakarā ar pienākumu neizpildi.

[48] Kā minēts, tajā spriedumā Tiesa tieši atzina saskaņošanas neesamību attiecībā uz aspektiem, kas ir saistīti ar tabakas izstrādājumu pārdošanu nepilngadīgajiem.

[49] Skat. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2015/2436 (2015. gada 16. decembris), ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (pārstrādāta redakcija) (OV 2015, L 336, 1. lpp.), un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1001 (2017. gada 14. jūnijs) par Eiropas Savienības preču zīmi (OV 2017, L 154, 1. lpp.).

[50] Šajā punktā skat. arī ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumus lietā Komisija/Padome (C-137/12, EU:C:2013:441, 66. un 67. punkts).

38. Pamatojoties uz visiem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem, uzskatu, ka Harta ir piemērojama pamatlietā izskatāmās situācijas tiesvedībai, ja un ciktāl pamatlietā inkriminētā rīcība un tai piemērojamie sodi ietilpst *TRIPS* līguma 61. panta piemērošanas jomā, taču tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

B. Par trešo prejudiciālo jautājumu

39. Ar trešo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā Tiesai, vai Hartas 49. panta 1. punktā nostiprinātais noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības princips nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru viena un tā pati rīcība var izraisīt administratīvu pārkāpumu un krimināpārkāpumu, nedefinējot skaidras pirmā un otrā pārkāpuma robežas un tātad neļaujot ieinteresētajām personām paredzēt šādas rīcības sekas.

40. Kā izriet no pastāvīgās judikatūras, atbilstoši noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības principam krimināltiesību normām ir jāatbilst noteiktām prasībām par pieejamību un paredzamību gan saistībā ar noziedzīga nodarījuma definīciju, gan soda noteikšanu [51]. Šis princips ir piemērojams arī procedūru, kā arī administratīvo sodu un krimināsodu kumulācijai, un tāpēc tās pašas prasības ir jāievēro arī attiecībā uz tiesību normām, kas ļauj veikt dubultu sodīšanu [52]. Lai gan noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības princips nozīmē, ka likumā ir jābūt skaidri definētiem pārkāpumiem un par tiem paredzētajiem sodiem, šis nosacījums ir izpildīts, ja attiecīgā persona no atbilstošās tiesību normas formulējuma un, vajadzības gadījumā izmantojot tiesu sniegto normas interpretāciju, var uzzināt, par kādām darbībām vai bezdarbību tai iestāsies krimināatbildība [53]. Turklāt saskaņā ar pastāvīgu judikatūru piemērojamo tiesību aktu precizitātes princips nav interpretējams tādējādi, ka ar to būtu aizliegts interpretācijas ceļā tiesā pakāpeniski noskaidrot to normu saturu, kurās paredzēta krimināatbildība, ar nosacījumu, ka iznākumu ir bijis iespējams saprātīgi paredzēt brīdī, kad tika izdarīts pārkāpums, it īpaši ņemot vērā interpretāciju, kas tajā laikā par attiecīgo tiesību normu pastāvēja judikatūrā [54].

41. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka G. ST. T. ir apsūdzēta vienīgi Kriminākodeksa 172.b panta 2. punktā minētajā noziedzīgajā nodarījumā ar atbildību pastiprinošām sekām. Šobrīd, kā uzsver pati iesniedzējtiesa, "būtisku kaitīgu seku" esamība ir viena no šī noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmēm, kas atšķir to no *ZMGO* 127. panta 1. punktā minētā administratīva pārkāpuma.

42. Turklāt no minētā nolēmuma izriet, ka *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa, Bulgārija) 2013. gada [55] interpretācijas spriedumā pieņēma algoritmu, pēc kura ir aprēķināms kaitējums, kas nodarīts ar 172.b pantā – kura atbilstību Direktīvai 2004/48 iesniedzējtiesa apšauba pirmajos divos prejudiciālajos jautājumos – minēto krimināpārkāpumu, ar mērķi tostarp sniegt praktiskus norādījumus Kriminākodeksa 172.b pantā minētā krimināpārkāpuma pareizajai kvalifikācijai un tā norobežošanai no administratīviem pārkāpumiem.

43. Ciktāl no šo secinājumu 42. punktā minētās judikatūras izriet, pirmkārt, ka tiesību normu krimināatbildības jomā pakāpeniska precizēšana interpretācijas ceļā tiesā pati par sevi nav nesaderīga ar noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības principu un, otrkārt, ka vienīgi

[51] Skat. spriedumu, 2020. gada 11. jūnijs, JI (C-634/18, EU:C:2020:455, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).

[52] Skat. spriedumu, 2022. gada 5. maijs, BV (C-570/20, EU:C:2022:348, 37. punkts).

[53] Skat. spriedumu, 2022. gada 5. maijs, BV (C-570/20, EU:C:2022:348, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

[54] Skat. spriedumu, 2022. gada 5. maijs, BV (C-570/20, EU:C:2022:348, 41. punkts).

[55] Skat. spriedumu, 2013. gada 31. maijs, lieta Nr. 1/2013.

apstāklis – ka precīza nošķiršana starp administratīvu pārkāpumu un krimināpārkāpumu, kā arī iespējamā sodu kumulatīva piemērošana ir atkarīgas no vispārīga jēdziena interpretācijas, kura pieprasa valsts tiesām veikt plašu vērtējumu, – nevar apšaubīt valsts tiesiskā regulējuma skaidru un precīzu raksturu [56], iesniedzējtiesai ir jāvērtē, vai, neraugoties uz iepriekš minēto *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa) interpretācijas spriedumu, saglabājas neskaidrība saistībā ar *ZMGO* 127. pantā minētā administratīva pārkāpuma un Kriminālkodeksa 172.b pantā minētā krimināpārkāpuma sastāva pazīmēm, kas rada no šī panta izrietošās krimināatbildības tvēruma neparedzamību.

44. Tātad, manā skatījumā, uz trešo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka gadījumā, ja saskaņā ar dalībvalsts tiesisko regulējumu reģistrētas preču zīmes pārkāpums ir sodāms, piemērojot administratīvus un krimināltiesiskus sodus, Hartas 49. panta 1. punkts pieprasa, lai krimināatbildības robežas būtu skaidri definētas. Šis princips neliedz to, ka viltošanas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmju, kuras to nošķir no administratīva pārkāpuma, precīzs tvērums ir pakāpeniski precizēts interpretācijas ceļā tiesā, ja vien šī interpretācija ļauj attiecīgajām personām precīzi zināt, kāda darbība un bezdarbība izraisa to krimināatbildību.

C. Par ceturto prejudiciālo jautājumu

45. Ar ceturto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Kriminālkodeksa 172.b panta 2. punktā paredzētie sodi, proti, brīvības atņemšanas sods uz laiku no 5 līdz 8 gadiem un naudas sods no 5000 BGN līdz 8000 BGN, atbilst Hartas 49. panta 3. punktā nostiprinātajam samērīguma principam. Minētās tiesas skatījumā, brīvības atņemšanas sods, it īpaši soda apakšējā robeža, ir "ārkārtīgi bargs", ņemot vērā arī, ka noziedzīgs nodarījums izpaužas tikai kā attiecīgo produktu piedāvāšana pārdošanai. Turklāt tā precizē, ka, ņemot vērā īpaši augsto sodu, tiesas iespēja to samazināt vai atlikt tā izpildi ir ārkārtīgi ierobežota. Visbeidzot, tā uzsver, ka kopējā piespriestā soda bardzību palielina gan brīvības atņemšanas soda kumulatīva piemērošana ar lielu naudas sodu, gan papildpasākums, kas izpaužas kā noziedzīga nodarījuma priekšmetu veidojošo preču konfiskācija un iznīcināšana.

46. Vispirms jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja Savienības līmenī nav veikta saskaņošana attiecībā uz piemērojamajām sankcijām, dalībvalstu kompetencē ir izvēlēties sankcijas, ko tās uzskata par piemērotām. Tomēr, kā jau minēju iepriekš, dalībvalstīm to kompetence ir jāīsteno, ievērojot Savienības tiesības un to vispārējos principus, tātad arī samērīguma principu [57]. Šobrīd *TRIPS* līguma 61. punktā ir tikai paredzēts PTO dalībvalstu pienākums paredzēt krimināsodus par noteiktiem intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumiem un nodrošināt, ka iespējamie tiesiskās aizsardzības līdzekļi ietver "cietumsodu un/vai naudas sodus, kas ir pietiekoši, lai atturētu no līdzīgas rīcības, atbilstoši naudas sodu apjomam, ko piemēro attiecīga smaguma noziegumiem". Turklāt, kā jau minēju iepriekš, Savienības līmenī šajā jomā nav veikta nekāda saskaņošana. No tā izriet, ka dalībvalstīm šajā ziņā ir plaša rīcības brīvība, it īpaši attiecībā uz piemērojamo sodu līmeni, rīcības brīvība, kas ļauj tām it īpaši novērtēt pārkāpuma smagumu valsts līmenī un attiecīgi pielāgot piemērojamos sodus.

47. Turklāt jāatgādina, ka no pastāvīgas judikatūras izriet, ka Hartas 49. panta 3. punktā paredzētais sodu samērīguma princips pieprasa, lai piemēroto sodu bargums būtu atbilstošs pārkāpumu, kuri ar tiem tiek sankcionēti, smagumam, it īpaši nodrošinot patiesi preventīvu iedarbību, nepārsniedzot to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu attiecīgajā tiesiskajā regulējumā

[56] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 20. marts, *Garlsson Real Estate* u.c. (C-537/16, EU:C:2018:193, 52. un 53. punkts).

[57] Skat. spriedumu, 2021. gada 11. februāris, K.M. (Kuģa kapteinim noteiktas sankcijas) (C-77/20, EU:C:2021:112, 36. punkts).

leģitīmi izvirzītos mērķus [58]. Turklāt Tiesa ir precizējusi, ka saskaņā ar samērīguma principu, nosakot sankciju, ir jāņem vērā katras lietas individuālie apstākļi [59]. Valsts tiesas ziņā – kurai vienīgajai ir kompetence novērtēt faktus un interpretēt valsts tiesību normas – ir galīgais vērtējums par to, vai tajā izskatāmajā lietā šīs prasības ir izpildītas.

48. Aplūkojamajā gadījumā, vispirms runājot par noziedzīga nodarījuma raksturu un smagumu, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka Krimināl kodeksa 172.b panta mērķis ir sodīt tostarp par tīšu preču zīmes viltošanu, proti, par rīcību, ko raksturo noteikts smagums un kam saskaņā ar *TRIPS* līguma 61. pantu ir jābūt sodītai ar krimināl sodiem, kuri ir pietiekami atturoši. Viltošana ir arvien izplatītāka parādība, kurai nu jau ir starptautiska dimensija, tādējādi radot nopietnus draudus uzņēmumiem un valstu ekonomikai, ar ievērojamām sociālajām sekām, tāpat tā rada patērētāju aizsardzības problēmas, it īpaši, ja tiek apdraudēta veselība un drošība. Turklāt šī parādība ir arvien vairāk saistīta ar organizēto noziedzību [60].

49. Pirmkārt, runājot par Krimināl kodeksa 172.b panta 2. punktā paredzēto brīvības atņemšanas sodu, tas ir noteikts īpaši augstā līmenī, it īpaši, ņemot vērā šī soda minimālo robežu, kas ir pieci gadi [61], un tāpēc tas izraisa pamatotas šaubas par tā samērīgumu, it īpaši, ja tas ir piemērojams tādai rīcībai kā iesniedzējtiesas aprakstītā rīcība pamatlietā. Tomēr jāņem vērā, ka Krimināl kodeksa 172.b panta 2. punkts ir piemērojams, ja pastāv īpaši atbildību pastiprinoši apstākļi, kuri šķiet saistīti, no vienas puses, ar recidīvu vai turpinātību un, no otras puses, ar radītā kaitējuma smagumu. Vienkāršam noziedzīgam nodarījumam Krimināl kodeksa 172.b panta 1. punktā ir paredzēta zemāka soda apakšējā robeža –trīs gadi. Šobrīd, kā pareizi uzsvēra Komisija, viens no elementiem, kuri ir jāņem vērā, vērtējot krimināltiesiska regulējuma samērīgumu, ir iespēja koriģēt sodu atbilstoši pārkāpuma smagumam [62].

50. Aplūkojamajā gadījumā, ja, kā jau minēts, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka prokuratūra ir uzskatījusi, ka pamatlietā izskatāmā rīcība, kas izpaudās kā apģērbu, uz kuriem bija attēloti reģistrētajām preču zīmēm līdzīgie apzīmējumi, piedāvāšana pārdošanai, veidoja Krimināl kodeksa 172.b panta 2. punktā minēto noziedzīgo nodarījumu, ņemot vērā tās radītā kaitējuma smagumu, Tiesas rīcībā nav pietiekamas informācijas, it īpaši attiecībā uz jēdziena "būtiskas kaitīgas sekas" Krimināl kodeksa 172.b panta 2. punkta izpratnē precīzu tvērumu – ne teorētiski, ne saistībā ar konkrētu gadījumu – lai sniegtu iesniedzējtiesai papildu vērtējuma elementus papildus jau norādītajiem. Katrā ziņā praksē minētajai tiesai, ņemot vērā visus konkrētā gadījuma apstākļus, kuri varētu būt ņemti vērā saskaņā ar valsts tiesībām, ir jāpārbauda piemērojamā brīvības atņemšanas soda samērīgums salīdzinājumā ar inkriminēto rīcību un no tās izrietošām sekām, un, vajadzības gadījumā, jāpielāgo šī soda apmērs īpašajiem konkrētā gadījuma apstākļiem, ciktāl tas ir iespējams, ņemot vērā tai piešķirto rīcības brīvību, tostarp iespējamo kompetenci pārkvalificēt faktus, par kuriem G. ST. T. tiek saukta pie atbildības, no Krimināl kodeksa 172.b panta 2. punktā paredzētā noziedzīga nodarījuma uz šī panta 1. punktā minēto noziedzīgu nodarījumu.

58 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 14. oktobris, *Landespolizeidirektion Steiermark* u.c. (Spēļu automāti) (C-231/20, EU:C:2021:845, 45. punkts).

59 Skat. spriedumu, 2018. gada 4. oktobris, *Link Logistik N&N* (C-384/17, EU:C:2018:810, 45. punkts).

60 Ņemot vērā šos elementus, grozītajā priekšlikumā direktīvai Komisija uzsvēra, ka cīņa pret viltošanu un pirātismu ir būtisks Savienības mērķis.

61 Salīdzinājumam: grozītajā priekšlikumā direktīvai par šo pašu noziedzīgu nodarījumu bija paredzēts piemērot maksimālo sodu – vismaz četrus gadus ieslodzījumā –, ja noziedzīgos nodarījumus ir izdarījusi krimināla organizācija vai ja noziedzīgie nodarījumi rada draudus personu veselībai vai drošībai.

62 Skat. spriedumus, 2021. gada 11. februāris, K.M. (Kuģa kapteinim noteiktas sankcijas) (C-77/20, EU:C:2021:112, 51. punkts), un 2015. gada 16. jūlijs, *Chmielewski* (C-255/14, EU:C:2015:475, 26. punkts).

51. Otrkārt, runājot par Krimināl kodeksa 172.b panta 2. punktā atļauto naudas soda un brīvības atņemšanas soda kumulatīvu piemērošanu, jāatgādina, ka Tiesai jau ir bijusi iespēja precizēt, ka, lai kumulētu kriminālt iesiska rakstura sodus, ir jābūt paredzētām normām, kas ļauj garantēt visu piemēroto sodu bardzības atbilstību attiecīgā pārkāpuma smagumam, un ka šāda prasība izriet ne tikai no sodu samērīguma principa, kas ir ietverts Hartas 49. panta 3. punktā, bet arī no tās 52. panta 1. punkta [63]. Turklāt Tiesa ir paskaidrojusi, ka šī prasība bez izņēmuma ir piemērojama visiem kumulatīvi piemērotajiem sodiem un līdz ar to gan vienāda, gan arī dažāda veida sodu, kā, piemēram, naudas sodu un brīvības atņemšanas sodu kumulācijai [64].

52. Tātad aplūkojamajā gadījumā iesniedzējtiesai, lai izvērtētu pamatlietā aplūkotā tiesiskā regulējuma praktiskās piemērošanas samērīgumu, ir jāpārbauda, vai ir tiesību normas, kuras spēj nodrošināt paredzēto sodu kopsummas, tostarp noziedzīga nodarījuma priekšmetu veidojošo preču konfiskācijas un iznīcināšanas, bardzības pielāgošanu tam, kas ir noteikti nepieciešams, ņemot vērā izdarītā noziedzīga nodarījuma smagumu, un vai šīs tiesību normas var būt piemērojamas kriminālprocesā pret G. ST. T.

53. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, manā skatījumā, uz ceturto prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka Hartas 49. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ar mērķi apkarot reģistrētas preču zīmes viltošanu ir paredzēts piemērot gan brīvības atņemšanas, gan mantiska rakstura kriminālsodus, kuru bardzība nav samērīga ar izdarīto pārkāpumu smagumu. Šī samērīguma pārbaude praksē ir jāveic iesniedzējtiesai, ņemot vērā it īpaši minētajā tiesiskajā regulējumā sniegto iespēju koriģēt šos sodus atbilstoši pārkāpuma smagumam, kā arī visus apstākļus, kuri var tikt ņemti vērā saskaņā ar valsts tiesībām, lai līdzsvarotu, no vienas puses, attiecīgā noziedzīga nodarījuma smagumu un, no otras puses, slogu, kas attiecīgajai personai rodas praksē – minēto sodu kumulatīvas piemērošanas dēļ.

IV. Secinājumi

54. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz trešo un ceturto *Rayonen sad – Nesebar* (Nesebaras rajona tiesa, Bulgārija) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Hartas 49. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja saskaņā ar dalībvalsts tiesisko regulējumu reģistrētas preču zīmes viltošana ir sodāma, piemērojot administratīvus un kriminālt iesiskus sodus, minētajā tiesību normā nostiprinātais noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības princips pieprasa, lai kriminālatbildības robežas būtu skaidri definētas. Šis princips neliedz to, ka viltošanas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmju, kuras to nošķir no administratīva pārkāpuma, precīzs tvērums ir pakāpeniski precizēts interpretācijas ceļā tiesā, ja vien šī interpretācija ļauj attiecīgajām personām noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdī precīzi zināt, kāda darbība un bezdarbība izraisa to kriminālatbildību.

Hartas 49. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ar mērķi apkarot reģistrētas preču zīmes viltošanu ir paredzēts piemērot gan brīvības atņemšanas, gan mantiska rakstura kriminālsodus, ciktāl šo sodu bardzība, skatot tos gan atsevišķi, gan kumulatīvi, nav samērīga ar izdarīto pārkāpumu smagumu. Šī samērīguma pārbaude praksē ir jāveic iesniedzējtiesai, ņemot vērā it īpaši minētajā tiesiskajā regulējumā sniegto iespēju koriģēt sodu atbilstoši pārkāpuma smagumam, kā arī visus apstākļus, kuri var tikt ņemti vērā saskaņā ar

[63] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 20. marts, *Procura della Repubblica* (C-524/15, EU:C:2018:197, 55. punkts).

[64] Skat. spriedumu, 2022. gada 5. maijs, BV (C-570/20, EU:C:2022:348, 50. punkts).

valsts tiesībām, lai līdzsvarotu, no vienas puses, attiecīgā noziedzīgā nodarījuma smagumu un, no otras puses, slogu, kas attiecīgajai personai rodas praksē, minēto sodu kumulatīvas piemērošanas dēļ.